

Uusimaa-ohjelman 2022-2025 ja sen ympäristöselostuksen hyväksyminen

Maakuntahallitus 27.09.2021 § 109

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään päätettäväksi, että se asettaa Uusimaa-ohjelma 2022-2025:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville lausuntoja varten.

Uusimaa-ohjelma 2022-2025 on maakuntaohjelma, joka sisältää kehittämisen painopisteet ja tavoitteet vuosille 2022-2025 sekä vision vuoteen 2030. Ohjelmassa kuvataan sen toteuttamisen välineet, eli potentiaaliset rahoitusohjelmat sekä toteuttamisen seuranta ja mittarit. Ohjelman lisäksi on laadittu sen vaikutuksia arvioiva ympäristöselostus.

Selostus

Uusimaa-ohjelma 2022–2025 on maakuntaohjelma, joka sisältää maakunnan vision vuoteen 2030, kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022–2025. Ohjelmaa on työstetty useissa työpajoissa Uudenmaan liiton keskeisten kumppaneiden, eli Uudenmaan ELY-keskuksen, kuntien, koulutus- ja tutkimuslaitosten sekä järjestöjen kanssa. Valmistelussa on huomioitu keskeiset kehittämissuunnitelmat ja strategiat globaalilta tasolta kuntatasolle. Ohjelma tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamista Uudellamaalla ja ohjelman laatimisessa on otettu huomioon Uudenmaan kuntien strategiat ja niiden tavoitteet.

Uusimaa-ohjelma 2022–2025 sisältää myös keskeisten muutosvoimien kuvauksen sekä tiiviin tilastokatsauksen maakunnasta perustana kehittämisen painopisteille ja tavoitteille.

Ohjelman visio vuodelle 2030 on ”Reilusti edellä”. Se tarkoittaa, että vuonna 2030 Uusimaa on reilusti edellä:

- ilmastonmuutoksen hillinnässä. Tavoitteemme on olla hiilineutraali maakunta vuonna 2030.
- taloudellisessa kilpailukyvyssä. Tavoitteemme on nostaa Uudenmaan TKI-menojen osuus 5 prosenttiin maakunnan bruttokansantuotteesta.
- hyvinvoinnissa. Tavoitteenamme on saavuttaa Uudellamaalla 80 prosentin työllisyysaste vuoden 2030 loppuun mennessä.

Ohjelman painopisteet ovat: Ympäristöviisas Uusimaa, Menestyvä Uusimaa ja Onnellisten Uusimaa. Jokaisessa painopisteessä on kolme tavoitetta, joita toteutetaan toimenpidekokonaisuuksien avulla.

Ohjelmassa kuvataan sen toteuttamisen välineet, eli potentiaaliset rahoitusohjelmat sekä toteuttamisen seuranta ja mittarit. Ohjelma sisältää myös tiivistelmän erillisestä, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa käsittelevästä älykkään erikoistumisen strategiasta.

Uusimaa-ohjelman ympäristövaikutuksia on arvioitu erillisessä SOVA-lain mukaisessa ympäristöselostuksessa. Uusimaa-ohjelman vaikutuksia on arvioitu suhteessa ihmisiin, elinoloihin ja viihtyvyyteen, luonnonoloihin ja -varoihin, ilmaan ja ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen, aluerakenteeseen, maisemaan ja rakennettuun ympäristöön sekä liikkumiseen ja talouteen.

Asian tausta

Maakuntaohjelman laadinnassa noudatetaan lakia alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeita. Maakuntaohjelman ympäristöarviointi tehdään SOVA-lain (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 200/2005) mukaisesti.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää asettaa Uusimaa-ohjelma 2022-2025:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville ja lausuntoja varten 30 päivän ajaksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti asettaa Uusimaa-ohjelma 2022-2025:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville ja lausuntoja varten 30 päivän ajaksi.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Rosa Tuomi

Maakuntahallitus 29.11.2021 § 152

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään päätettäväksi, että se hyväksyy Uusimaa-ohjelman ja sen ympäristöselostuksen maakuntavaltuustolle esitettäväksi ja hyväksyttäväksi.

Uusimaa-ohjelma 2022-2025 on maakuntaohjelma, joka sisältää kehittämisen painopisteet ja tavoitteet vuosille 2022-2025 sekä vision vuoteen 2030. Ohjelmassa kuvataan sen toteuttamisen välineet, eli potentiaaliset rahoitusohjelmat sekä toteuttamisen seuranta ja mittarit. Ohjelman lisäksi on laadittu sen vaikutuksia arvioiva ympäristöselostus.

Uusimaa-ohjelmaan on tehty saatujen lausuntojen perusteella muutoksia ennen kaikkea toimenpiteisiin, mutta visiota, painopisteitä ja tavoitteita ei ole muokattu.

Selostus

Uusimaa-ohjelma 2022–2025 on maakuntaohjelma, joka sisältää maakunnan vision vuoteen 2030, kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2022–2025.

Ohjelman visio vuodelle 2030 on ”Reilusti edellä”. Se tarkoittaa, että vuonna 2030 Uusimaa on reilusti edellä:

- ilmastonmuutoksen hillinnässä. Tavoitteemme on olla hiilineutraali maakunta vuonna 2030.
- taloudellisessa kilpailukyvyssä. Tavoitteemme on nostaa Uudenmaan TKI-menojen osuus 5 prosenttiin maakunnan bruttokansantuotteesta.
- hyvinvoinnissa. Tavoitteenamme on saavuttaa Uudellamaalla 80 prosentin työllisyysaste vuoden 2030 loppuun mennessä.

Ohjelman painopisteet ovat: Ympäristöviisas Uusimaa, Menestyvä Uusimaa ja Onnellisten Uusimaa. Jokaisessa painopisteessä on kolme tavoitetta, joita toteutetaan toimenpidekokonaisuuksien avulla. Ohjelmassa

kuvataan myös sen toteuttamisen välineet, eli potentiaaliset rahoitusohjelmat sekä seurannan mittarit.

Uusimaa-ohjelman ympäristövaikutuksia on arvioitu erillisessä SOVA-lain mukaisessa ympäristöselostuksessa.

Lausuntojen keskeinen sisältö

Uusimaa-ohjelman ja sen ympäristöselostuksen lausuntoaika oli 4.10.-3.11.202. Ohjelma oli julkisesti nähtävillä Uusimaa-ohjelman verkkosivuilla sekä lausuntopalvelussa. Lausuntopyyntö lähetettiin lisäksi suoraan 157 taholle. Lausuntoja saatiin 43 kappaletta.

Lausunnon antaneet tahot:

1.	Espoon kaupunki
2.	Finavia
3.	Finlands skogscentral
4.	GTK Geologian tutkimuskeskus
5.	Helsingin kaupunki
6.	Helsingin yliopisto
7.	HSL (Helsingin seudun liikenne)
8.	HSY (Helsingin seudun ympäristö)
9.	Hämeen liitto
10.	Ilmatieteen laitos
11.	Inkoon kunta
12.	Kehittämisyhdistys SILMU
13.	Lohjan kaupunki
14.	Luonnonvarakeskus LUKE
15.	Metsähallitus
16.	Metsäkeskus (Finlands skogcentral)
17.	Moniheli
18.	MTK-Uusimaa
19.	Nurmijärven kunta
20.	Omnia
21.	Opetus- ja kulttuuriministeriö
22.	Pohjois-Pohjanmaan liitto
23.	Porvoon kaupunki
24.	Päijät-Hämeen liitto
25.	SAK
26.	Siuntion kunta
27.	SLC, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund
28.	STTK
29.	Suomen luonnonsuojeluliitto, Uudenmaan piiri
30.	Suomen riistakeskus
31.	Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry
32.	Svenska folkpartiet i Finland rf SFP / Nylands krets
33.	Taike
34.	Tapahtumateollisuus
35.	Tuusulan kunta
36.	Uudenmaan ELY-keskus (erikseen lausunto myös ympäristöselostuksesta)
37.	Vantaan kaupunki
38.	Varsinais-Suomen liitto
39.	Vuokralaiset VKL ry
40.	Yksityishenkilöt (3 kpl)

Yleiset kommentit maakuntaohjelmasta

Hyvää

Lausunnoissa ohjelmaa pidettiin kunnianhimoisena ja sen tavoitteita hyvin perusteltuina. Kolmea päätavoitetta: hiilineutraali Uusimaa vuonna 2030, T&K-menojen nostaminen 5 prosenttiin BKT:sta ja työllisyysasteen nostaminen 80 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, pidettiin kannatettavina. Niiden toteutuminen edellyttää kuitenkin riittäviä resursseja, yhteistyötä ja edunvalvontaa.

Ohjelmaluonnos on edellistä ohjelmaa selkeämpi. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet on hyvin huomioitu. Ohjelma antaa viitekehyksen toimenpiteille, joita kunta voi toteuttaa kumppanuustoiminnalla Uudenmaan liiton, lähikuntien ja valtion kanssa. Ohjelmassa on kattavasti esitetty rahoitusohjelmat, joilla ohjelman mukaisia hankkeita voidaan toteuttaa. Mittarit tavoitteiden toteutumisen seurantaan ovat hyvät.

Parannettavaa

Toimenpiteitä on paljon, ne ovat keskenään eritasoisia ja osa niistä liian abstraktilla tasolla. Kumppanien ja verkostojen tarkempi luonne jää ohjelmaluonnoksessa epäselväksi, niitä tulisi konkretisoida ja selvittää työnjakoa. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus sekä TE-palvelujen uudistus tulisi tuoda selkeämmin esiin. Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus ja yhteinen kehittäminen puuttuu ohjelmasta.

Muutokset toimenpiteittäin painopisteeseen Ympäristöviisas Uusimaa

- 4. Kestävän liikenteen edistäminen: painotus sähköisen liikenteen sijaan kestävän liikkumisen saavutettavuudessa
- 5. Hiilinielujen vahvistaminen: metsien kestävästä käytöstä lisätty tekstiä
- 10. Uudenmaan roolin vahvistaminen kestävän kiertotalouden edelläkävijänä osaamisessa ja innovaatioissa – yhdistetty toimenpide "Kiertotalouden toimijoita yhteen kokoavien verkostojen vahvistaminen"
- 12. Ympäristökasvatus sekä ympäristövastuulliseen kuluttamiseen kannustaminen ja ohjaaminen: lisätty kulttuurin ja taidekasvatuksen merkitys

Muutokset toimenpiteittäin painopisteeseen Menestyvä Uusimaa

- 14. Innovaatiotoiminnan tukeminen sekä verkostojen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen – yhdistetty toimenpide "Kuntien kokeiluympäristöjen ja -alustojen vahvistaminen"
- 16. Vihreän kasvun ja kestävien innovaatioiden tukeminen – yhdistetty toimenpiteet "Resurssien suuntaaminen Uudenmaan vahvuusaloille älykkään erikoistumisen strategian avulla" ja "Uusiutuvien ja vähäpäästöisten tuotteiden ja palveluiden kehittäminen"
- 19. Uudenmaan kulttuuri- ja matkailualojen uudistumisen tukeminen: sisältöä muokattu, fokus koronasta selviytymiseen toimialojen uudistumisen ja digitalisaation hyödyntämisen avulla

Muutokset toimenpiteittäin painopisteeseen Onnellisten Uusimaa

- 32. Työllisyyden parantaminen ja työelämän tasa-arvon lisääminen – yhdistetty toimenpiteet "Työllistymistä tukevien ja työttömyysriskejä ehkäisevien toimenpiteiden kehittäminen", "Työelämän laadun ja työssä jaksamisen kehittäminen työn muutoksessa" ja "Koulutuksen ja

työmarkkinoiden monimuotoisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon lisääminen”

33. Alueellisen eriytymisen vähentäminen sekä maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutuksen lisääminen – yhdistetty toimenpiteet ”Alueellisen eriytymisen vähentäminen asuinalueiden tasapuolisella kehittämisellä” sekä 41. ”Paikkariippumattomuuden huomioiminen maankäytössä ja liikennesuunnittelussa”

36. Vetovoimaisten kulttuuriympäristöjen sekä luonto- ja virkistysalueiden palveluiden ja saavutettavuuden parantaminen – lisätty kulttuuriympäristöjen painoarvoa

Muutokset ympäristöselostukseen

Ympäristöselostusta on tarkennettu kuvauksella vaikutusten arviointia koskevien työpajojen tavoitteista, arvioinnin menetelmistä, arvioinnin vaikutuksista ohjelmaan, sekä miten arviointia on päivitetty työpajojen jälkeen vastaamaan lopullista ohjelmaa. Lisäksi ympäristöselostukseen on lisätty SOVA-tiimin ja asiantuntijatyöpajoihin osallistuneiden henkilöiden nimet.

Asian tausta

Maakuntaohjelman laatimisesta on säädetty laissa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta ja laadinnassa noudatetaan myös työ- ja elinkeinoministeriön ohjeita. Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Maakuntaohjelman ympäristöarviointi on tehty SOVA-lain (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 200/2005) mukaisesti.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto hyväksyy Uusimaa-ohjelma 2022-2025:n ja sen ympäristöselostuksen.

Asian käsittely:

Keskustelun aikana todettiin yksimielisesti, että liiton toimistolle annetaan oikeus tehdä Uusimaa-ohjelmaan ja sen ympäristöselostukseen pieniä ja teknisluontoisia korjauksia käydyin evästyskeskustelun pohjalta.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- antaa liiton toimistolle oikeuden tehdä asiakirjoihin pieniä ja teknisluontoisia korjauksia
- esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto hyväksyy Uusimaa-ohjelma 2022–2025:n ja sen ympäristöselostuksen.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Rosa Tuomi

Maakuntavaltuusto 14.12.2021 § 30

92/07.00.00.00/2021

Päätösesitys:

Maakuntavaltuusto päättää hyväksyä Uusimaa-ohjelma 2022–2025:n ja sen ympäristöselostuksen.

Asian käsittely:

Pöytäkirjan tarkastajaksi valittu varavaltuutettu Anniina Iskanius poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 10.59. Maakuntavaltuusto päätti valita kokoukseen klo 11.00 saapuneen valtuutetun Daniel Sazonovin pöytäkirjantarkastajaksi Iskaniuksen tilalle jäljellä olevan kokouksen ajaksi.

Keskustelun aikana valtuutettu Lennu Sajomaa valtuutettu Jani Laaksosen kannattamana teki seuraavan muutosehdotuksen Uusimaa-ohjelmaan:

Uusimaa-ohjelman kohta 23 ”Maahanmuuton lisääminen ja maahanmuuttajien työllistymisen tehostaminen” korvataan seuraavalla tekstillä:

Koulutuksen ja osaamisen tehostaminen

Koulutus ja osaaminen on keskeinen hyvinvointimme perusta ja voimavaramme kansainvälisessä kilpailussa. Osaavan työvoiman, niin korkeasti koulutettujen kuin ammatillisen koulutuksen saaneiden, heikko saatavuus on ollut yksi merkittävimmistä kasvun esteistä yrityksille jo pitkään. Uudellamaalla on Suomen koulutetuin väestö, mutta olemme pohjoismaisia verrokkialueita jäljessä korkeakoulutettujen osuudessa. Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku pahentavat osajapulaa entisestään. Korkeakoulujen, yliopistojen ja ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen riittävästä määrästä on pidettävä huolta.

Äänestys nimenhuudolla

Koska oli tehty kannatettu muutosehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Maakuntahallituksen pohjaesitystä kannattavat äänestävät JAA ja Sajomaan muutosehdotusta kannattavat äänestävät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 65 JAA-ääntä
- 10 EI-ääntä

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä. Puheenjohtaja totesi, että Uusimaa-ohjelman kohta 23 oli tullut hyväksytyksi maakuntahallituksen pohjaesityksen mukaisena.

Valtuutettu Sajomaa jätti asiasta eriävän mielipiteen. Eriävään mielipiteeseen yhtyivät valtuutetut Martin Honkanen, Arto Järvinen, Pia Kopra, Jani Laaksonen, Teija Makkonen, Martti Munne, Sirje Mänd sekä varavaltuutetut Tanja Aidanjuuri-Niemi ja Pasi Salonen. Eriävän mielipiteen kirjalliset perustelut ovat pöytäkirjan liitteenä.

Päätös:

Maakuntavaltuusto päätti hyväksyä Uusimaa-ohjelma 2022–2025:n ja sen ympäristöselostuksen.